

Vyjádření školitele k doktorské práci **Tomáše Drvoty**:

Studien zu Parmenides

S panem Tomášem Drvotou jsem měl tu čest pracovat už v dobách jeho magisterského studia, a to právě v souvislosti s problematikou výkladu Parmenida. Rozsah jeho znalostí novodobé literatury k předsokratikům je obdivuhodný, rovněž tak jeho schopnost hledat originální interpretace a současně je hned podrobovat kritice. Jeho názory na nejstarší filosofii jsou podle mého přesvědčení přínosné právě tím, že předkládají nové, často až odvážné návrhy, ale s vědomím alternativ; tedy ne v onom ulpění na novince, které bývá charakteristické pro méně kritické originální interprety.

Předkládaná doktorská práce vznikala poměrně dlouhou dobu. Původně byla zamýšlena jako ucelenější výklad Parmenida, ale rozsah látky vedl k tomu, že se soustřeďuje na několik témat, která by se nezasvěcenému čtenáři mohla zdát spíše dílčí, neboť se přímo netýkají obvykle vykládané „ontologické“ části Parmenidovy básně: náboženský kontext Parmenidova života a díla, výklad prooimion Parmenidovy básně, výklad Parmenidových kosmologických zlomků.

Pan Tomáš Drvota mě přesvědčil o svých schopnostech právě tím, že soustředil svoji pozornost na prooimion. Obvykle podávané výklady Parmenidova myšlení totiž podle mého soudu prooimion podceňují – a pokud je vůbec vykládají, činí tak v podobě víceméně alegorického výkladu epiky z pozic už nějak předpochopené „ontologické“ části básně, kterou považují za vlastní těžiště celého díla. Sám přitom stojím před Parmenidem naprosto rozpačitě právě proto, že za klíč k jeho interpretaci považuji prooimion, přičemž si nevím rady s jeho autentickou interpretací, která by byla východiskem k pochopení dalších částí básně a ne pouze projekcí jejich unáhleného výkladu.

Interpretační prioritu prooimion považuji za hlavní přínos předkládané práce, a to bez ohledu na to, kolik z jejího konkrétně podaného výkladu se postupem dalších diskusí a studií ukáže jako nosných nebo konsensuálních. Jde o krok na velmi nejistou půdu, čehož si je autor dobře vědom, ale o krok podle mého přesvědčení nutný, byť vede do oblasti tápání. Potud tedy můj nadšený souhlas s postupem práce. Ten ovšem neznamená, že bych souhlasil se všemi jednotlivými výklady - a nezbyvá, než abych opět zdůraznil reflektovanou problematičnost tohoto výkladového postupu. Jeho jednotlivosti mnohdy ani neumím konkrétně diskutovat.

neboť autor pracuje z velké části jinými prostředky, než jaké jsou mi vlastní. Opírá se totiž o mimořádně rozsáhlou novodobou literaturu, kterou mnohdy nejsem schopen sledovat.

Jeden konkrétní příklad: Upřímně nevím, nakolik vážně lze brát autorův výklad verše B 1.3 (... φέρει εἰδότα φῶτα), když místo obvyklého čtení „...vodí znalého muže“ předpokládá, že mluví o cestě vědoucích nebo vidoucích Světél, tedy Slunce a Luny. Pokud by takové čtení bylo možné, představovalo by to významné provázání mezi prooimíem a kosmologickými zlomky. Přiznávám, že při vlastní snaze o sjednání jednoznačného názoru na tento problém stále osciluji mezi extrémy nadšení a naprosté skepse. Z toho, co se domnívám, že vím o předsokratících z pozic vlastních mému způsobu práce, mi však je jasné, že jediné diskuse podobně provokativních výkladových možností prooimia může vyvést interpretaci Parmenida z klišé předpochopené „ontologie“. Otázkou však je, zda tímto či nějakým jiným směrem.

Podobně objevené a současně krajně diskutabilní je pojednání kosmologických zlomků, které bývají vykládány jako jakýsi dovětek za „ontologii“, jako nedostatečně zachovaná Parmenidova „fysika“, která popisuje jevy na směsné „třetí“ cestě. Přitom je zvláštní, že tato témata Parmenidés pojednává patrně konsensuálněji vůči iónským předsokratikům, než jak se jeví jeho „ontologická“ část. Sám bych se při výkladu věnoval spíše takovým komparacím, ale to už je věc jiného pracovního postupu – a jsem rád, že se autor rozsáhle pokusil využít těch výkladových možností, které jsou vlastní právě jemu.

Konstatuji, že předloženou práci hodnotím jako velmi přínosnou a otevírající nová témata kvalifikované diskuse, a proto ji **plně doporučuji k obhajobě**. Doufám, že filosoficky zajímavá diskuse se neomezí na samu obhajobu, a proto doporučuji, aby práce byla v nějaké podobě publikována.

V Praze, 25. srpna 2006.

Doc. Zdeněk Kratochvíl